

7/18887, 18888, 18889
18890, 18891, 18892

T.C.
DEVLET BAKANLIĞI

SAYI : B.02.0.007/00.2373
KONU : Yazılı Soru Önergisi

13.12.2006

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞI
GENEL SEKRETERLİĞİNE
(Kanunlar ve Kararlar Dairesi Başkanlığı)

İLGİ: Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığı Genel Sekreterliği Kanunlar ve Kararlar Dairesi Başkanlığı'nın 29.11.2006 tarih ve KAN.KAR.MD.A.01.0.GNS.0.10.00.02-24487 sayılı yazısı.

İlgi yazı ile Bakanlığımıza gönderilen Adana Milletvekili Sayın N.Gaye ERBATUR, Antalya Milletvekili Sayın Feridun Fikret BALOĞLU, İstanbul Milletvekili Sayın Güldal OKUDUCU ve İzmir Milletvekili Sayın Canan ARITMAN'a (2 adet) ait Yazılı Soru Önergeleri hakkındaki bilgileri içeren cevaplar ekte sunulmuştur.

Bilgilerinize arz ederim.

Nimet ÇUBUKÇU
Devlet Bakanı

Dağıtım:

Gereği :

- TBMM Bşk.Genel Sekreterliği
(Kanunlar ve Kararlar Dai.Bşk.)
Ek: 6 Yazı (2'şer Nüsha)

Bilgi :

- Başbakanlık
(Kan.ve Kar.Gen.Müd.)
Ek: 6 Yazı

18887
18888
18889
18890
18891
18892

**İZMİR MİLLETVEKİLİ SAYIN CANAN ARITMAN'IN
7/18887 SORU ÖNERGESİ CEVABIDIR**

Geçtiğimiz ay içinde Van'ın Başkale İlçesinde tecavüz sonucu hamile kalan 15 yaşındaki Naile Erdaş gebeliğini gizlemiş, şiddetli baş ağrısı şikayetiyle devlet hastanesine başvurduğunda görevli hekim tarafından miadında gebeliği tespit edilerek hastanede doğumu gerçekleştirilmiştir. Doğum sonrası Naile Erdaş ile bebeğinin; ailesi tarafından öldürülebileceği endişesiyle doktorlar çocuk anne ve bebeğini 4-5 gün koruma amaçlı hastanede tutmuşlardır. İl Valisi ve savcılığa durumu ve endişelerini ileten doktor tarafından Naile Erdaş ve bebeğinin aileye verilmemesi önerilmiştir. Buna rağmen yönetici ve yetkililer Naile Erdaş'ın babasından sözlü güvence aldıkları gerekçesiyle anne ve bebeği aileye teslim etmiştir. Bilahare aile meclisinin kararıyla ağabey Bahri Erdaş tarafından Naile Erdaş öldürülmüştür.

SORULAR :

- 1) Hekimlerin tüm uyan ve çabalarına karşın, yerel yönetici ve yetkililer tarafından maktulün yaşamı büyük ölçüde tehdit altında olmasına rağmen aileye teslim edilmesiyle bir töre cinayetinin gerçekleşmesine devlet eliyle neden olunduğunu ve büyük bir ihmalin söz konusu olduğunu düşünüyor musunuz?
- 2) Babanın sözlü güvencesine dayanarak Naile'yi ailesine teslim eden yönetici ve yetkililer hakkında adli ve idari soruşturma talep edecek misiniz?
- 3) Naile Erbaş doğum yaptıktan sonra devlet hastanesi hekimleri tarafından korunmaya çalışıldığı sürede nicin Bakanlığınız olaya müdahale etmemiştir, Naile Erdaş'ı devlet koruması altına alınmamıştır? Burada Bakanlığınız bir ihmali de söz konusu değil midir?
- 4) Naile Erdaş'ın öldürüldüğü töre cinayetinde Kadından Sorumlu Devlet bakanı olarak kişisel sorumluluk ve vicdan azabı duyuyor musunuz?
- 5) Bu cinayetleri durdurmak için ne yapıyorsunuz?
- 6) Görevlilerin hayati tehlikesi olmasına rağmen 15 yaşındaki Naile Erdaş için acil koruma kararı aldırılmamış olması suç değil midir?
- 7) Bakanlığınızın SHÇEK' bağlı kurumlarına cinsel şiddet ve istismara uğramış ve hatta bebek doğuran çocuk anneleri almamaya çalışmak gibi özel bir çabası var?
- 8) Ülkemizde giderek artan sayıda çocuk cinsel şiddet ve istismarın kurbanı olmaktadır. Bu çocukların sığınma ve rehabilitasyonu için ülkemizde sadece İstanbul'da tek bir kurum olup, kapasitesi 20 çocukla sınırlıdır. Cinsel şiddet ve istismar kurbanı çocukların sığınma ve rehabilitasyonu için yeterli kapasiteye sahip yeni merkezler açmayı düşünüyor musunuz?

CEVAPLAR :

Bayram tatili sürecinde (21.10.2006) öldürülmüş bulunan Naile Erdaş hakkında SHÇEK'e intikal eden yazılı ve sözlü hiçbir bildirimin bulunmadığı, ailesine teslim edilme olayının da bilğimiz dışında gerçekleştiği tespit edilmiştir. Bu tür olayların önlenmesi

amacıyla gerekli tedbirlerin alınması konusunda ilgili kurum ve kuruluşlarla yapılan işbirliği çalışmalarının daha etkin bir biçimde gerçekleştirilmesine yönelik çalışmalar sürdürülmektedir.

Fiziksel, cinsel, duygusal ve ekonomik istismara uğrayan kadınların psiko-sosyal ve ekonomik sorunlarının çözülmesi sırasında varsa çocuklarıyla birlikte ihtiyaçlarını karşılamak amacıyla geçici bir süre kalabilecekleri yatılı sosyal hizmet kuruluşları olan kadın konukevlerinden;

- Eşler arası anlaşmazlık nedeniyle evini terk eden yada terk edilen, fiziksel, cinsel, duygusal ve ekonomik istismara uğrayan kadınlar,
- İstenmeyen evliliklere zorlanan kadınlar,
- Daha önce uyuşturucu, alkol bağımlılığı olup, tedavi görüp, alışkanlığını terk eden kadınlar,
- Cezaevinden yeni çıkmış olup, yardım ve desteğe ihtiyacı olan kadınlar yararlanmaktadır.

Can güvenliği tehlikede olup, baskı ve olumsuzluk yaşadığı çevreden uzaklaşma istemi yerine getirilen ve yeni bir hayat kurma umudunun yeşermesine yardımcı olunan istismar mağduru kadınların devlete sığınmış olması cinayetlerin işlenmesi açısından caydırıcı olmaktadır.

Bu çerçevede, can güvenliği tehlikede olup, devlete sığınan 18 yaş altı genç kızlarımızın korunma ve bakım altına alınması ilgili Daire Başkanlıkları ile koordineli olarak yürütülmektedir.

18 yaş altı çocuk anneler bebekleriyle birlikte olma hakkı gözetilerek kadın konukevlerine geçici olarak alınmakta, bu süre içerisinde annenin bebeğini sahiplenip sahiplenemeyeceği izlenmektedir. Bebeğinde beslenme, yaşam ve anneye birlikte olma hakkına önem verilmekte olup, süreç sonunda anne ve bebeğin yüksek yararı açısından; koruma kararları çıkartılarak, yapılan koordineli çalışmalar sonucu bebek evlat edindirilmekte yada çocuk yuvalarına yerleştirilmektedir. Çocuk anneler ise yetiştirme yurtlarında bakım ve korunma altına alınmaktadır.

5395 sayılı Çocuk Koruma Kanununa göre çocukların bakım tedbirlerinin uygulanacağı birimlerin oluşturulması görevi 15.01.2006 tarihinden itibaren geçerli olmak üzere Kurumumuza verilmiştir. Söz konusu Kanun gereği ilgili Mahkemelerce haklarında bakım tedbiri kararı verilen; suç işlemiş veya suça bulaşmış, cinsel istismara uğramış ve madde kullanım alışkanlığı olan çocuklar, Kurumumuza bağlı kuruluşlara yerleştirilmektedir.

Soruda çocuğa yönelik ihmal ve istismar vakaları ile ilgili açılmış, İstanbul' da bir merkez olduğu belirtilmiştir. Oysa Türkiye genelinde SHÇEK Genel Müdürlüğüne bağlı cinsel istismara uğramış çocuklar için barınma ve rehabilitasyon amacı ile açılan Çocuk ve Gençlik Merkezi sayısı 4'dür. Bu merkezler İstanbul (2), Adana ve Aydın ilinde bulunmaktadır. Bunların yanı sıra Sokakta Yaşayan ve Çalıştırılan Çocuklara Yönelik Yeni Hizmet Modeli kapsamında öncelikle sorunun yoğun olarak yaşandığı illerde il bazında eylem planları hazırlanmakta olup, illerin ihtiyaçları doğrultusunda konuya ilişkin yeni merkezler açılması planlanmaktadır.

Kurumumuz taşra teşkilatında mevcut yapılanmanın dışında 5395 sayılı Çocuk Koruma Kanunu gereği haklarında bakım tedbiri kararı verilen; suç işlemiş veya suça yönelmiş, madde kullanım alışkanlığı olan, ağır derecede psikiyatrik sorunlu, şahsi güvenlikleri tehlikede bulunan, cinsel istismara uğramış, sosyal rehabilitasyona ve tedaviye ihtiyaç duyan Kız Çocuklarına yönelik İstanbul, İzmir, Mardin ve Şanlıurfa illerinde, Erkek çocuklara yönelik ise İstanbul, İzmir ve Kocaeli illerinde Sosyal Rehabilitasyon Eğitim ve Koruma hizmeti vermek üzere yeni birimler tahsis edilerek hizmet vermeye başlamış olup, benzer nitelikte yeni birimlerin sayısının artırılması çalışmaları devam etmektedir.

Ayrıca ihmal ve istismara uğrayan çocuklarımızın rehabilitasyonları halen kaldıkları yurt ve yuvalarda da hastaneler, baro ve ilgili sektörlerle işbirliği içinde sürdürülmektedir.

Ayrıca Bakanlığımıza bağlı Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü, kadına karşı şiddet ile töre ve namus cinayetlerinin önlenmesine ilişkin aşağıdaki çalışmaları gerçekleştirmektedir.

- İnsan Hakları İhlalinin en ağır şekli olan ve kadının yaşam hakkının sona erdirilmesine neden olan Türkiye Büyük Millet Meclisinde "Töre ve Namus Cinayetleri ile Kadınlara ve Çocuklara Yönelik Şiddetin Sebeplerinin Araştırılarak Alınması Gereken Önlemlerin Belirlenmesi Amacıyla Oluşturulan Araştırma Komisyonu" teşkil edilmiş olup, Komisyon çalışmalarını tamamlayarak Raporunu hazırlamıştır. Raporda, töre ve namus cinayetlerinin önlenmesi, yasal yaptırımlar ve geleneksel bakış biçiminin değiştirilmesi amacıyla toplumsal kesimlere düşen önemli görevler bulunmaktadır. "Çocuklara ve Kadınlara Yönelik Şiddet Hareketleriyle Töre ve Namus Cinayetlerinin Önlenmesine İlişkin Alınacak Tedbirler" konusunda yayımlanan Başbakanlık Genelgesi gereği Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü koordinatör kurum olarak belirlenmiştir. Genel Müdürlüğün 8 Eylül 2006 tarihinde organize ettiği ilk toplantıda Genelge çerçevesinde sorumlu/ilgili kuruluş olarak tespit edilen kamu kuruluşları, üniversite ve sivil toplum kuruluşları temsilcileri bir araya getirilmiştir.
- Başbakanlık Genelgesi gereğince, kadına yönelik şiddet, töre/namus cinayetlerinin önlenmesi amacıyla, yasal, kurumsal, eğitsel ve kültürel alanlarda alınması gereken önlemlerin, kapsamlı olarak tespit edilmesi ve 2007-2010 dönemini kapsayacak bir Ulusal Eylem Planı 2007 yılında Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü tarafından hazırlanacaktır.
- Türkiye, uluslararası insan hakları sözleşmelerinin gereği ve artan toplumsal duyarlılığın yönlendirmesi ile uluslararası toplumun gündeminde giderek daha çok ağırlık kazanan "namus cinayetleri" konusundaki çalışmalarını yoğunlaştırmıştır. Bu çerçevede Türkiye, 2004 yılında, Birleşmiş Milletler 59. Genel Kuruluna sunulan ve kabul edilen "Namus Adına Kadınlara Yönelik İşlenen Suçların Önlenmesi Doğrultusunda Çalışmak" başlıklı Karar Tasarısına İngiltere ile birlikte ana sunucu olmuştur.
- Kadına Karşı Şiddetin Ortadan Kaldırılması Günü nedeni ile 25 Kasım 2004 tarihinde Kadın ve Aileden Sorumlu Devlet Bakanlığı ile Birleşmiş Milletler Nüfus Fonu işbirliğinde kadına karşı şiddet konusundaki uzun dönem program şeklindeki planlamanın ilk adımı olarak "Kadına Karşı Şiddete Son Kampanyası" başlatılmıştır. Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü tarafından, Birleşmiş Milletler Nüfus Fonu desteği ile yürütülen bu kampanya ile, öncelikle kadına yönelik şiddet konusunda toplumda farkındalık yaratmak ve toplumsal duyarlılığı artırmak amaçlanmıştır. Bu nedenle Kampanya kapsamındaki etkinlikler, ilgili kamu kuruluşları, yerel yönetimler, medya ve sivil toplum kuruluşları ile gerçekleştirilmektedir. 2002'de Avrupa Konseyi, kadınlara yönelik şiddeti 16-44 yaş arası kadınlar için ölüme esas oluşturan bir neden ve iş görmezlik nedeni olarak ilan etmiş, acil bir halk sağlığı sorunu olarak adlandırmıştır. Yapılan tahminler, tüm dünyada, 3 kadından 1'inin yaşamı boyunca en az bir kez şiddete maruz kalacağı şeklindedir. Bu rakam AB ülkeleri için de 5 kadından 1'idir. Türkiye'de de her üç kadından biri fiziksel şiddete maruz kalmaktadır. Avrupa Komisyonu 2006-2008 yıllarını "Kadına Karşı Şiddeti Sonlandırma" yılı olarak kabul etmiş ve tüm üye devletlerde 2006 yılı Kasım ayında bir kampanya başlatmıştır.
- Genel Kurmay Başkanlığımızla yapılan işbirliği sonucunda, kadına karşı şiddetle mücadelenin önemli bir parçasını teşkil eden erkeklerin konuya duyarlılığını artırmak amacıyla, vatani görevini yapmakta olan er ve erbaşlara yönelik "Yurttaşlık Sevgisi" dersi kapsamında kız çocuklarının okullulaşması, kadın-erkek eşitliği, kadının insan hakları, kadına yönelik şiddet, töre ve namus cinayetlerinin önlenmesine ilişkin konuların yer aldığı eğitim materyalleri, CD ve afişler hazırlanarak 600 garnizona iletilmiştir.
- İçişleri Bakanlığı ile başlatılan işbirliği çerçevesinde Polis Okulları, Polis Koleji ve Polis Akademisinin müfredatlarına zorunlu ders olarak uygulamaya konulan İnsan Hakları

dersleri kapsamında kadın erkek eşitliği, kadının insan hakları, kadına karşı şiddet, töre ve namus cinayetleri gibi konulara da yer verilmesi amacıyla çalışmalar sürdürülmektedir.

- Kadına yönelik şiddet, töre/namus cinayetleri konusunda toplumumuzda duyarlılık yaratmak amacıyla Ankara ve İstanbul Büyükşehir Belediyeleri ile başlatılan işbirliği sonucunda, "Kadına Karşı Şiddete Son" konulu afişler hazırlanmıştır. Bu afişler 25 Kasım haftasında (19-25 Kasım 2006) yedi gün süre ile Ankara'da çeşitli semtlerinde 50, 18-26 Kasım 2006 tarihlerinde İstanbul'un çeşitli semtlerindeki 100 adet billboardda ücretsiz olarak sergilenmiştir.
- Türkiye Giyim Sanayicileri Derneği ile başlatılan işbirliği çerçevesinde; Derneğin üyesi firmaların ürünleri firma/marka-fiyat etiketlerinin yanında "Kadına Karşı Şiddete Son" ifadeli etiketlerle satışa sunulacak ve "25 Kasım-Kadına Yönelik Şiddetin Ortadan Kaldırılması Uluslararası Mücadele Günü" haftasında yine kadına karşı şiddete son konulu vitrin afişleri kullanılmıştır.
- Kadına karşı şiddetin önlenmesi için kamuoyunda farkındalık yaratma ve toplumsal duyarlılığın güçlendirilmesi amacıyla bu önemli toplumsal soruna dikkat çekilmesinde geniş halk kitlelerine ulaşabilmesi için T.C. Başbakanı Sayın Recep Tayyip ERDOĞAN, Devlet Bakanı Sayın Nimet ÇUBUKÇU, Diyanet İşleri Başkanı Sayın Ali BARDAKOĞLU ve Kadının Statüsü Genel Müdürü Sayın Esengül CİVELEK'in yer aldığı yaklaşık 60 saniye süren bir spot film çekilmiştir. Söz konusu spot film, ulusal televizyon kanallarında ve yerel televizyon kanallarında yayınlanmasını teminen 81 il Valiliğine iletilmiştir.
- Şiddete uğrayan ya da uğrama riski taşıyan ve desteğe gereksinimi olan kadınlara ve çocuklara psikolojik, hukuki ve ekonomik alanda danışmanlık hizmetleri sunmak ve yararlanabilecekleri hizmet kuruluşları konusunda bilgilendirerek, gereksinim duydukları hizmet türüne en kısa zamanda ulaşmalarını sağlamak amacıyla 183 Alo Kadın ve Çocuk Danışma Hattı hizmet vermeye başlamıştır. Ayrıca, 20 ilimizde Aile Danışma Merkezlerinde hizmet sunulmaya devam edilmektedir.
- Ülkemizde yapılan yeni yasal düzenlemelerle yetki ve görevleri artan ve vatandaşa doğrudan hızlı biçimde hizmet verme imkanına sahip olan yerel yönetim birimlerinin kadınlara yönelik olarak doğrudan hizmet verebilmeleri mümkündür. Yerel yönetim birimlerinin kadınlara verecekleri hizmetler, kadınların her alanda ilerlemesine doğrudan katkı sağlayacaktır. Bu çerçevede Yerel yönetimlerin kadına yönelik olarak verebilecekleri hizmet ve yürütebilecekleri projelere ilişkin bir hizmet modeli oluşturulmuş, bu model çerçevesinde hizmetlerin belirli bir standart ve içerikte sunulmasını sağlamak amacıyla hazırlanan proje örnekleri Valilikler ve Belediyelere gönderilmiştir. Bu kapsamda ilk Kadın-Aile Danışma ve Hizmet Merkezi 20 Eylül 2006 tarihinde Amasya Valiliği bünyesinde açılmış olup; belediyelerin bu alandaki faaliyetleri izlenmektedir.
- Genel sağlık hizmetleri çerçevesinde tüm dünyada olduğu gibi ülkemizde de ruhsal bozukluklar önemli bir halk sağlığı sorunudur. Ruhsal bozukluklara bağlı olarak ortaya çıkan ve kadınlar arasında da görülen intihar vakalarını önlemeye ilişkin ülkemizde çeşitli tedbirler alınmaktadır. Bu doğrultuda, 2004 yılı itibarıyla, illerde oluşturulan Eğitim Kurullarınca 16.056 sağlık çalışanı (pratisyen hekim, psikolog, sosyal çalışmacı ve 112 acil servis de dahil olmak üzere hizmet sürecinde yer alacak acil servis çalışanları) eğitilmiş, 30 ilde belirlenen pilot hastanelerin gerekli fiziki alt yapı ve personel organizasyonu tamamlanarak acil servislerinde oluşturulan "Kriz Müdahale Merkezleri" Mart 2006'da faaliyete geçmiştir.
- Kadın konusunda çalışmalar yapan Sivil Toplum Kuruluşlarıyla işbirliği ve iletişim içerisinde olmak öncelikli hedeflerimiz arasında yer almaktadır. Bu çerçevede Başkanlığımızda çeşitli illerde STK'larla kadın konusundaki gelişmeleri değerlendirmek üzere toplantılar düzenlenmektedir. Kadının Statüsü Genel Müdürlüğünün koordinasyonu ile 1996 yılında kurulan ve çalışmaları devam eden eğitim ve sağlık komisyonlarının yanı sıra, hukuk, istihdam ve girişimcilik, uluslararası ilişkiler, medya, çevre ve afet komisyonları oluşturulmuştur ve çalışmalarına başlamıştır.

- Günümüzde en önemli insan hakları ihlallerinden olan ve özellikle mağdurları kadınlar ve çocuklar olan insan ticareti konusunda, Türkiye hem transit hem de hedef ülke olarak bu sorunla mücadelede ulusal ve uluslararası işbirliği çerçevesinde çok yönlü çalışmalar sürdürmektedir. Türk Ceza Kanununda da 2002 yılında yapılan değişiklik ile bu suçun faillerine ağır cezai yaptırım getirilmiş, Yeni Türk Ceza Kanununda konuya ilişkin düzenleme yapılmıştır. Ülkemizde bir sivil toplum kuruluşu ile İçişleri Bakanlığı arasında yapılan protokol çerçevesinde insan ticareti mağduru kadınlar için 2 adet sığınma evi açılmıştır.
- Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü kurulduğu tarihten bu yana kadınların yasal hakları ağırlıklı olmak üzere eğitim, sağlık, kadına ve kız çocuklarına yönelik şiddet ile töre/namus cinayetlerinin önlenmesi konularının işlendiği, ilgili tüm kamu kurum ve kuruluşları, sivil toplum kuruluşlarının katılımıyla ülke genelinde toplantılar, paneller, sempozyumlar gerçekleştirmiştir. Aile içinde kadına yönelik şiddet konusunda duyarlılık artırıcı eğitim programları ile görsel ve basılı materyaller hazırlanmıştır.
- 2005 yılı Türkiye-Avrupa Birliği Katılım Öncesi Mali İşbirliği Programı kapsamında, Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü'nün sorumlu kuruluş olduğu "Toplumsal Cinsiyet Eşitliğinin Yaygınlaştırılması (Promoting Gender Equality)" başlıklı proje yer almaktadır. Projenin "Kadına Karşı Aile İçi Şiddetle Mücadele" başlıklı İkinci Bileşeni ile, Avrupa Birliği ile uyum sürecinde gerçekleştirilmesi öngörülen siyasi kriterler doğrultusunda kadınların insan haklarının geliştirilmesine yönelik olarak aile içi şiddetin yok edilmesine dair kurumsal yapıların geliştirilmesi ve güçlendirilmesi hedeflenmektedir. Proje kapsamında; kadına karşı aile içi şiddetin sebep ve sonuçları hakkında niteliksel ve niceliksel araştırma yaptırarak, araştırma bulguları temelinde kadına karşı şiddetle mücadele konusunda kapsamlı bir Ulusal Eylem Planı geliştirmek, değişimleri izlemek üzere bir veri tabanı modeli oluşturarak, hizmet modelleri, çeşitli bilinçlendirme ve hizmet-içi eğitim program modülleri geliştirmek yoluyla tüm paydaşların (kamu kurum ve kuruluşları, yerel yönetimler, sivil toplum kuruluşları) kadına yönelik aile içi şiddetin yok edilmesine dair kapasitelerini güçlendirmek amaçlanmıştır.

Saygılarımla.

Nimet ÇUBUKÇU
Devlet Bakanı